

หลักไตรสิกขากับความท้าทายในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา

Sikkhā 3 and the Challenges of Academic Administration of Educational Institution Administrators

อารียา トラชู¹,ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์², มุจลินทร์ ผลกล้า³Areeya Trachoo¹,Saruthipong Bhuwatvaranon², Mudchalin Pholkla³¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา,²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา,³อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา¹Graduate Student , M.Ed. (Educational Administration), Songkla Rajabhat University,²Lecturer, Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University,³Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat University

Corresponding Author Email: areeyapop0211@gmail.com

Received: 2025-01-13 Revised: 2025-03-14 Accepted: 2025-06-16

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง หลักไตรสิกขากับความท้าทายในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และสังเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมดังกล่าวเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในบริบทการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร โดยดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักไตรสิกขา การบริหารงานวิชาการ และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการ ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้พบว่า หลักไตรสิกขาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงกับองค์

ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้ ศีลมีบทบาทในการกำกับการบริหารงานบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม สมาธิช่วยเสริมสร้างความมุ่งมั่นและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และปัญญาช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล จากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้เขียนได้เสนอ CLME Model เป็นแนวทางเชิงบูรณาการในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดเชิงนโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการ เสริมสร้างคุณธรรมในการบริหาร และยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักไตรสิกขา, การบริหารงานวิชาการ, ความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This academic article, “The Threefold Training (Trisikha) and the Challenges in academic administration in schools; educational management for School Administrators,” aims to analyze the connection between the Threefold Training morality, concentration, and wisdom and the academic administration in schools; educational management of school administrators, and to synthesize approaches to applying these principles to improve the effectiveness of educational management in a rapidly changing educational context. This study employs a document-based approach, collecting, analyzing, and synthesizing literature, concepts, theories, and research related to the Threefold Training (Trisikha), academic administration, and the role of school administrators, in order to develop an integrated conceptual framework. The synthesis of knowledge revealed that the Threefold Training (Trisikha) can be systematically applied to the academic administration of educational institutions, linking it to key components of academic administration: curriculum development, teaching and learning management, development and use of educational technology, and assessment of learning outcomes. Furthermore, morality plays a role in guiding management based on virtue and ethics; concentration fosters focus and responsibility in

work performance; and wisdom supports rational decision-making, analysis, and problem-solving. Based on the above synthesis, the authors propose the CLME Model as an integrated approach to applying the Threefold Training (Trisikkha) to academic administration in educational institutions. This model can be used as a policy framework and a guideline for school administrators in developing academic management systems, fostering ethical conduct in administration, and improving student quality in line with the goals of sustainable 21st-century education.

Keywords: *Sikkhā* 3, Academic Administration in Schools, Educational Management, Educational Administrators, Challenges for school administrators

บทนำ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นการกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการวางแผน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (พระสมุห์ สมพร อุชุธมโม (นันทนวล), 2564: 75; อภิญา บุษยเกียรติ, 2567: 1036) อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบเดิมมักมุ่งเน้นการดำเนินงานตามโครงสร้างและกระบวนการเชิงระบบ เช่น การกำหนดแผนงาน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน แม้แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานด้านการศึกษามีความเป็นระบบและมีกรอบการปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน แนวทางดังกล่าวอาจยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 5) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดหรือหลักการที่ช่วยเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการให้ครอบคลุมทั้งมิติด้านความรู้ คุณธรรม และการใช้ปัญญาในการ

ตัดสินใจในบริบทดังกล่าว หลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ถือเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และการใช้เหตุผล หลักการดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่ต้องอาศัยทั้งคุณธรรม ความมุ่งมั่น และการใช้ปัญญาในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริหารดำเนินงานบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (ปริตติวารณ และคณะ, 2564: 42)

จากความสำคัญและข้อจำกัดของแนวทางการบริหารงานวิชาการในปัจจุบัน บทความนี้จึงมุ่งศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างหลักไตรสิกขากับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางเชิงแนวคิดในการบูรณาการหลักไตรสิกขากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีความสมดุลทั้งด้านประสิทธิภาพ คุณธรรม และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระยะยาว

ความหมายของหลักไตรสิกขา

ราชบัณฑิตสถาน (2554) ให้ความหมายของ ไตรสิกขา ว่าเป็นการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยศีลเรียกว่า สीलสิกขา สมาธิเรียกว่า จิตสิกขา และปัญญาเรียกว่า ปัญญาสิกขา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ในสามมิติ ได้แก่ การพัฒนาพฤติกรรม ความมั่นคงของจิตใจ และการพัฒนาปัญญา กล่าวคือ ศีลเป็นหลักการควบคุมพฤติกรรมและความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม สมาธิเป็นการพัฒนาจิตใจให้มีความตั้งมั่นและมีประสิทธิภาพในการคิดพิจารณา ตลอดจนการตัดสินใจ ส่วนปัญญาเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้สามารถมองเห็นความจริงของสิ่งต่าง ๆ และวิเคราะห์เหตุปัจจัยได้อย่างถูกต้อง ไตรสิกขาจึงถือเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์แบบบูรณาการ (พระนพพัสตร์ ยโสธโร (พรหมราช), 2564: 22) นอกจากนี้ การพัฒนาตามหลักไตรสิกขายังมุ่งให้บุคคลพัฒนาตนเองทั้งด้านกาย วาจา จิตใจ และสติปัญญา เพื่อดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม เกิดความสงบมั่นคงทางจิตใจ และนำไปสู่การเกิดปัญญาที่สามารถรู้แจ้งตามความเป็นจริง (กิตติพัฒน์ ศรีชัย, 2565: 26) ทั้งนี้ ศีลหมายถึงการควบคุมกายและวาจาให้เป็นปกติ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น สมาธิเป็นการฝึกจิตให้มีความมั่นคง มีสติ และมีความเพียร ส่วนปัญญาเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์วิทยาการ รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์และเรียนรู้เชิงลึก (พระปลัดชัยรัตน์ ปิยสีโล (เกตุสุวรรณ์), 2567: 287)

สรุปได้ว่า หลักไตรสิกขาเป็นแนวทางการพัฒนามนุษย์อย่างสมดุลในสามด้าน ได้แก่ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา โดยศีลทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมให้เหมาะสม สมาธิช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจและการคิดอย่างมีสติ ส่วนปัญญาเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ส่งผลให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน พัฒนา และจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยครอบคลุมภารกิจสำคัญ ได้แก่ การวางแผนทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลทางวิชาการ รวมถึงการจัดกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา (วลัยลักษณ์ อินนอก และคณะ, 2567: 922) นอกจากนี้ การบริหารงานวิชาการยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครอบคลุมการจัดบุคลากรทางการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรทางวิชาการ และการกำกับติดตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา (พระสมุห์สมพร อุซุหมโม (นัมนวล), 2564: 75; อภิญญา บุญยเกียรติ, 2567: 1036)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการคือกระบวนการวางแผน จัดการ และพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศ และการประเมินผล โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

การบริหารวิชาการตามหลักไตรสิกขา

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมการวางแผนงาน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนว ตลอดจนการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงการสร้างเครือข่ายและการบริการทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยบูรณาการหลักไตรสิกขาในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่ง

ขึ้น (พระนพพัสดุ ยโสธโร (พรหมราช), 2564: 24) ญัฐวิภา เครือวรรณ (2563: 317) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศติดตาม และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล กฤตยากร ลดาวัลย์ (2563: 92) ศึกษาสภาพปัจจุบันขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรตามหลักไตรสิกขา รองลงมา ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศภายในตามหลักไตรสิกขา กิตติพงษ์ แคนสิงห์ (2564: 6) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) การวัดและประเมินผล 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประภาภรณ์ ภูขาว (2564: 1) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า สามารถบูรณาการหลักไตรสิกขาได้หลายมิติ ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรทางการบริหาร เช่น บุคลากร ระบบบริหาร อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม หลักสูตร สื่อและแหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภค และงบประมาณ 2) ด้านกระบวนการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการบริหารงบประมาณ 3) ด้านผลลัพธ์ เช่น การพัฒนาปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิและการบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา และ 4) ด้านผลกระทบ เช่น ผลสะท้อนกลับจากบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา ศศิวิมล ศรีสนธิ์ (2565: 343) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การวัดและประเมินผล และ 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พระศราวุธ วชิรปญโญ

(2564: 90–91) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักไตรสิกขาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 5 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 1) การวัดและประเมินผล รองลงมา ได้แก่ 2) การจัดการหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การนิเทศการเรียนการสอน และ 5) การจัดสื่อการเรียนการสอน ประภัสสร ทวีการ (2566: 239) ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ประยูร อุปสอด (2567: 22–23) ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 4 พบว่า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การนิเทศการสอน และ 4) การวัดผลและประเมินผล นวลจันทร์ สีนประกอบ (2567: 122) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาภาคเชิง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 พบว่า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ธวัชรัตน์ สายรัตน์ (2567: 106–107) ศึกษาวิธีการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถิพุทธ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวิจัยในชั้นเรียน

นักวิชาการ การบริหาร วิชาการ ตามหลัก ไตรสิกขา	ปรัชญา เจริญธรรม (2563)	กฤษฎากร รัตวาลัย (2563)	กิตติพงษ์ แคนสิงห์ (2564)	ประภาภรณ์ ภูขาว (2564)	ศศิวิมล ศรีสนธิ์ (2565)	พระศรายุทธ วชิรปัญญา (2564)	ประภัสสร พวีการ (2566)	ประยูร อุปสอด (2567)	นวลจันทร์ สีนประกอบ (2567)	ฉวีรัตน์ สายรัตน์ (2567)	ความถี่	ด้านที่คิดสรร
1. ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	✓
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	✓	✓				✓	✓	✓		✓	6	✓
3. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้			✓		✓					✓	3	-
4. ด้านการนิเทศติดตาม	✓					✓					2	-
5. ด้านการวัดผลประเมินผล	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	✓
6. ด้านระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา		✓	✓		✓				✓	✓	5	-
7. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7	✓
8. ด้านส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้										✓	1	-

9. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน		√	√		√					√	4	-
10. ด้านการนิเทศภายใน		√									1	-
นักวิชาการ การบริหาร วิชาการ ตามหลัก ไตรสิกขา	ญัฐวิภา เครือวรรณ (2563) กฤตยากร ลดาวัลย์ (2563) กิตติพงษ์ แคนสิงห์ (2564) ประภาภรณ์ ภูขาว (2564) ศศิวิมล ศรีสนธิ์ (2565) พระศราภย์ วชิรปญโญ (2564) ประภัสนสร ทวีการ (2566) ประยูร อุปสอด (2567) นวลจันทร์ สีนประกอบ (2567) ธวัชรัตน์ สายรัตน์ (2567) ความถี่ ด้านที่คัดสรร											
11. ด้านการนิเทศการสอน								√			1	-
รวม	4	6	5	2	6	5	4	4	4	8		4

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์การบริหารวิชาการ ตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา

จากตารางที่ 1 ผู้เขียนได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรต้น ตัวแปรตามและบริบท จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารได้นำแนวคิด ศิล สมาธิ ปัญญา มาใช้ในการขับเคลื่อนงานบริหารวิชาการในสถานศึกษา ผู้เขียนจึงได้กำหนดเกณฑ์พิจารณาในการคัดสรรจากความถี่ ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป ได้การบริหารวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร 2. ด้านการจัดการเรียนการสอน 3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี และ 4. ด้านการวัดผลและประเมินผลงานวิชาการ

ความท้าทายในการนำหลักไตรสิกขามาบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

หลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนามนุษย์อย่างเป็นระบบและสมดุล ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา หลักการดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่ต้องอาศัยทั้งคุณธรรม ความรับผิดชอบ และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (พระสมุห์ สมพร อุชฺฐโม (นิมนว), 2564) ศีล เป็นหลักแห่งการควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบของความถูกต้องและเหมาะสม ในบริบทของการบริหารงานวิชาการ ศีลสามารถสะท้อนถึงการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยึดหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศีลเป็นพื้นฐานจะสามารถกำกับดูแลการดำเนินงานทางวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียน ให้เป็นไปอย่างเป็นธรรมและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและสถานศึกษา สมาธิ เป็นการฝึกจิตให้มีความตั้งมั่น มีความรอบคอบ และสามารถจดจ่อกับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการบริหารงานวิชาการ สมาธิช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ปัญหา วางแผน และตัดสินใจในการดำเนินงานด้านวิชาการได้อย่างรอบคอบและมีเหตุผล เช่น การกำหนดนโยบายทางวิชาการ การวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญญา เป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ในการบริหารงานวิชาการ ปัญญาช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำความรู้และข้อมูลทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การปรับปรุงหลักสูตร และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ดังนั้น หลักไตรสิกขาจึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศีลช่วยกำกับพฤติกรรมในการบริหารให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม สมาธิช่วยเสริมสร้างความรอบคอบและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และปัญญาช่วยให้เกิดการตัดสินใจและการพัฒนางานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักไตรสิกขาและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เขียนได้พบองค์ความรู้ใหม่ พบว่า หลักไตรสิกขาสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ที่ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา โดยศีลช่วยกำกับการบริหารงานให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม สมาธิช่วยเสริมสร้างความมุ่งมั่น ความรอบคอบ และการบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัญญาช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจ และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เมื่อบูรณาการหลักการดังกล่าวเข้ากับกระบวนการบริหารงานวิชาการ จะทำให้การดำเนินงานทางการศึกษามีความสมดุลทั้งด้านประสิทธิภาพและคุณธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้น บทความนี้จึงได้สังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าวเพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่เรียกว่า CLME Model ซึ่งเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

C : Curriculum (ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร)

หลักไตรสิกขาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้ โดย **ศีล** ช่วยกำกับให้การพัฒนาหลักสูตรตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม **สมาธิ** ช่วยให้กระบวนการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างรอบคอบและมีความต่อเนื่อง ส่วน **ปัญญา** ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถวิเคราะห์บริบททางการศึกษาและออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

L : Learning (ด้านการจัดการเรียนการสอน)

หลักไตรสิกขาสามารถช่วยเสริมสร้างคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน โดย **ศีล** ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบ **สมาธิ** ช่วยพัฒนาความตั้งใจและความจดจ่อของผู้เรียนในการเรียนรู้ ส่วน **ปัญญา** ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

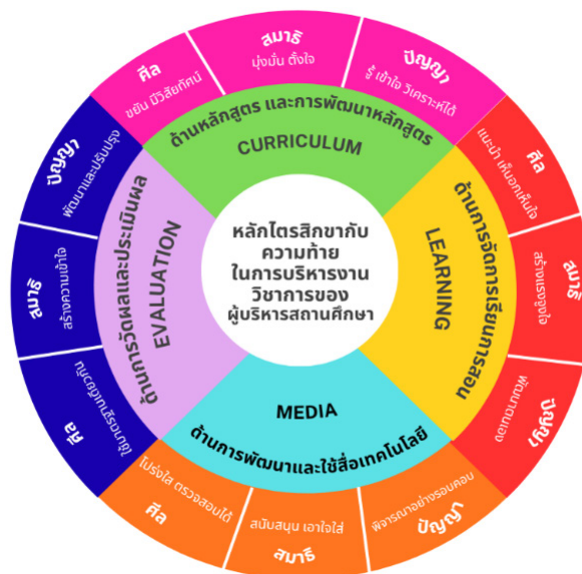
M : Media (ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี)

หลักไตรสิกขาสามารถมีบทบาทในการกำกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา โดย **ศีล** ช่วยกำกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ **สมาธิ** ช่วยให้การใช้เทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีสติและไม่หลงไปกับการใช้สื่ออย่างไม่เหมาะสม ส่วน **ปัญญา** ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของการเรียนรู้และ

การพัฒนาผู้เรียน

E : Evaluation (ด้านการวัดผลและประเมินผลงานวิชาการ)

หลักไตรสิกขาสามารถสนับสนุนการพัฒนาระบบการประเมินผลทางการศึกษา โดย **ศีล** ช่วยกำกับการประเมินผลให้เป็นธรรม โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียน **สมาธิ** ช่วยให้กระบวนการประเมินผลดำเนินไปอย่างรอบคอบและมีความต่อเนื่อง ส่วน **ปัญญา** ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ภาพที่ 1 หลักไตรสิกขากับความท้าทายในการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
“CLME Model”

บทสรุป

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และความคาดหวังต่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการแบบเดิมที่มุ่งเน้นเพียงการดำเนินงานตามโครงสร้างและกระบวนการอาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน บทความนี้ได้ศึกษาและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักไตรสิกขาและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดเชิงบูรณาการที่เรียกว่า CLME Model ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum) การจัดการเรียนการสอน (Learning) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี (Media) และการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา (Evaluation) การบูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เข้ากับองค์ประกอบของ CLME Model ทำให้การบริหารงานวิชาการไม่ได้มุ่งเน้นเพียงประสิทธิภาพของระบบงานเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับคุณธรรม การพัฒนาจิตสำนึก และการใช้ปัญญาในการตัดสินใจเชิงบริหาร อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างสมดุลทั้งด้านคุณภาพทางวิชาการและคุณค่าทางจริยธรรม ในเชิงวิสัยทัศน์

ผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่ได้ทำหน้าที่เพียงผู้จัดการระบบการศึกษาเท่านั้น แต่จะเป็นผู้นำทางวิชาการที่ใช้หลักคุณธรรม ความดีงาม และปัญญาในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษา เมื่อแนวคิดนี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง จะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในคุณธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมควบคู่กัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อตรวจสอบผลของการนำหลักไตรสิกขาและรูปแบบ CLME Model ไปใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
2. ควรนำรูปแบบ CLME Model ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทหลากหลาย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพจริงของแต่ละสถานศึกษา
3. ควรพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เป็นแนวทางหรือคู่มือสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กฤตยากร ลดาวัลย์ และคณะ. (2563). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 20(1), 87-97.
- กิตติพงษ์ แคนสิงห์ และกฤตยากร ลดาวัลย์. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 1(2), 338-349.

- กิตติพัฒน์ ศรีชัย. (2565). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐวิภา เครือวรรณ และคณะ. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 10(2), 312-323.
- ธวัชรรัตน์ สายรัตน์. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถิพุทธ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 15(2), 100-114.
- นวลจันทร์ สีนประกอบ. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษากาบเชิง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 15(2), 115-129.
- ประภัสสร ทวีการ และคณะ. (2566). การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จังหวัดปทุมธานี. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 21(2), 238-256.
- ประภาภรณ์ ภูขาว. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาในเชิงบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 3(2), 1-14.
- ประยูร อุปสอด และคณะ. (2567). แนวทางการบริหารความเสี่ยงงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 12(3), 15-28.
- ปรีดาวรรณ วิชาติคุณ และคณะ. (2564). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 8(6), 30-45.
- พระครูศรีธรรมวรภรณ์. (2562). การประยุกต์ไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(1), 13-24.
- พระนวกพัสดุ์ ยโสธโร (พรหมราช). (2564). *การบริหารตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

- ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดชัยรัตน์ ปิยสีโล (เกตุสุวรรณ) และพระมหาพงษ์เทพ ปภาโว. (2567). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(3), 278-290.
- พระศรายุทธ วชิรปญโญ (ทวีชัย). (2564). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 5. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุทรสมพร อุทุมโม (นิมนวล). (2564). หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. *วารสารบัณฑิตศึกษปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 9(3), 67-80.
- พระอธิการสกายแลบ ธมมธโร (นามโท). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๑. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วลัยลักษณ์ อินนอก และคณะ. (2567). การบริหารวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(3), 915-932.
- ศศิวิมล ศรีสนธิ์ และกฤตยากร ลดาวัลย์. (2566). การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 7(2), 338-349.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2554. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*. แหล่งที่มา: <https://dictionary.orst.go.th/> [18 กันยายน 2568].
- สุเมธ งามกนก. (2564). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 3(1), 59-67.
- อภิวัฒน์ จันทรสม. (2563). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคามโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิญญา บุญยเกียรติ และพระมหาอุดร อุตฺโตโร (มากดี). (2567). การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7(4), 1031-1043.